

**Bruxelles, 4. lipnja 2025.
(OR. en)**

9447/25

**Međuinstitucijski predmet:
2025/0651 (NLE)**

**ASILE 46
JAI 686
MIGR 193
COEST 412**

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	4. lipnja 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2025) 651 final
Predmet:	Prijedlog PREPORUKE VIJEĆA o koordiniranom pristupu prelasku raseljenih osoba iz Ukrajine s privremene zaštite

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 651 final.

Priloženo: COM(2025) 651 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.6.2025.
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o koordiniranom pristupu prelasku raseljenih osoba iz Ukrajine s privremene zaštite

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Vijeće je 4. ožujka 2022. donijelo Provedbenu odluku (EU) 2022/382 i aktiviralo Direktivu Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. („Direktiva o privremenoj zaštiti”) za određene kategorije osoba raseljenih 24. veljače 2022. ili nakon tog datuma zbog vojne invazije ruskih oružanih snaga na Ukrajinu koja je započela na taj datum. U skladu s člankom 4. stavkom 1. Direktive o privremenoj zaštiti privremena zaštita prvo se primjenjivala u početnom razdoblju od godinu dana, do 4. ožujka 2023., a zatim je automatski produljena za još godinu dana, do 4. ožujka 2024.

Otad je trajanje privremene zaštite produljeno još dvaput. Vijeće je 19. listopada 2023. donijelo Provedbenu odluku (EU) 2023/2409, kojom je privremena zaštita produljena do 4. ožujka 2025. Zatim je 25. lipnja 2024. donijelo Provedbenu odluku (EU) 2024/1836, kojom je privremena zaštita produljena za još godinu dana, do 4. ožujka 2026.

Direktiva o privremenoj zaštiti i dalje je čvrst pravni okvir za osiguravanje istih, usklađenih standarda zaštite milijunima ljudi koji od rata u Ukrajini bježe u EU. Svi razlozi za privremenu zaštitu i dalje postoje jer nestabilna situacija u Ukrajini još uvijek onemogućuje sigurne i trajne uvjete za povratak, a nije sigurno ni kako će se dalje razvijati. Stoga Komisija podnosi ovaj prijedlog preporuke vijeća uz prijedlog o produljenju privremene zaštite za još godinu dana, do 4. ožujka 2027.

Privremena zaštita po svojoj prirodi nije trajna. U nekom trenutku, kad stanje u Ukrajini postane dovoljno sigurno i kad budu postojali sigurni i trajni uvjeti za povratak, prestat će se primjenjivati i za tu se promjenu treba pripremiti. Zato je važno postaviti temelje za uredan i koordiniran prelazak s privremene zaštite kakav će odgovarati potrebama izbjeglica koje se trenutačno nalaze u EU-u, kao i potrebama Ukrajine kad je riječ o kapacitetima i obnovi.

Definiciji privremene zaštite svojstvena je i potreba za izbjegavanjem rizika za sustave azila u državama članicama, koji ne bi mogli obraditi tako velik broj zahtjeva za međunarodnu zaštitu, a da to ne ugrozi njihovo učinkovito funkcioniranje. Taj je aspekt posebno važan za pripremu prelaska s privremene zaštite: treba osigurati da budući prestanak privremene zaštite ne utječe negativno na nacionalne sustave azila.

EU-u treba zajednički pristup koji će primjenjivati u budućnosti. U tom pristupu moramo uskladiti interese država članica, osoba koje su potražile utočište u EU-u i Ukrajine. Osim toga, moramo postići predvidljivost i stabilnost i ravnomjernije raspodijeliti opterećenje među državama članicama. Zajednički europski pristup olakšava nam i da što bolje uzmemo u obzir stajališta ukrajinske vlade i ukrajinske potrebe u kontekstu obnove.

S obzirom na to Komisija predlaže skup koordiniranih mjera za prelazak s privremene zaštite na druge pravne statute, kao i za potporu onima koji se žele vratiti svojim domovima čim situacija to bude dopuštala. Jasne informacije o tome kako će za njih izgledati prestanak privremene zaštite, mogućnosti za nastavak zakonitog boravka u EU-u i mogućnosti za povratak kući omogućile bi osobama koje uživaju privremenu zaštitu da donose utemeljene odluke o svojoj budućnosti, kao i pravnu sigurnost u vezi s njihovim statusom.

S obzirom na to Komisija predlaže da se preporuka Vijeća strukturira oko četiri skupa mjera sa sljedećim ciljevima:

1. promicanje i olakšavanje prelaska na druge pravne statute i prije prestanka privremene zaštite;
2. pripremanje uvjeta za uspješnu i održivu reintegraciju u Ukrajinu;
3. pružanje informacija raseljenim osobama; i
4. osiguravanje koordinacije, praćenja i razmjene informacija među državama članicama i s ukrajinskim tijelima.

Mjere za promicanje i olakšavanje prelaska na druge pravne statute i prije prestanka privremene zaštite

Privremena zaštita prvotno je aktivirana kako bi se osobama koje bježe od agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine pružila neposredna pomoć, spriječilo preopterećenje sustava azila u državama članicama i osiguralo da oni mogu obrađivati te količine zahtjeva za međunarodnu zaštitu bez rizika za njihovo učinkovito funkcioniranje, u interesu osoba koje traže zaštitu. Mnoge raseljene osobe pod privremenom zaštitom već se nekoliko godina nalaze u EU-u, integrirale su se u društva zemalja domaćina i naučile jezik zemlje primateljice, pronašle zaposlenje ili se uključile u sustav obrazovanja.

Zato bi tim osobama bilo primjereno ponuditi mogućnost, pa i poticaje, da prijeđu na nacionalni pravni status koji će bolje odgovarati njihovoj stvarnoj situaciji u Uniji. Na primjer, mogle bi dobiti boravišnu dozvolu za zaposlenje, obrazovanje, istraživanja ili iz obiteljskih razloga, a neke ispunjavaju i uvjete za status osobe s dugotrajnim boravkom u zemlji. S druge strane, neki možda ne ispunjavaju uvjete ni za jednu od postojećih nacionalnih dozvola. Neke države članice uvode takozvane „skupne” dozvole, kakve se izdaju svim osobama koje uživaju privremenu zaštitu, neovisno o njihovoj specifičnoj situaciji, koje u državi članici borave već određeno vrijeme. Ti nacionalni statusi mogli bi im pružiti veću stabilnost nego privremena zaštita, koja se produljuje na godišnjoj osnovi.

Trebalo bi i smisliti nove i poboljšati postojeće načine za pružanje informacija o tom prelasku na druge statute kako bi se osobe koje uživaju privremenu zaštitu upoznale s prednostima drugih statusa i pravima koja imaju pri prelasku na takve boravišne dozvole i uvjerile u to da im podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu nije jedina opcija.

Kako bi osobama koje uživaju privremenu zaštitu pružile potporu u prelasku na druge pravne statute i ponudile druge opcije u ovim iznimnim okolnostima, države članice trebale bi tim osobama, posebno ako ne postoji opcija da prijeđu na neki nacionalni pravni status, a ispunjavaju uvjete za neki drugi status na temelju prava EU-a¹, omogućiti da podnose zahtjeve za odobrenje na temelju Direktive o plavoj karti², Direktive o jedinstvenoj dozvoli³ i

¹ Direktive EU-a o zakonitim migracijama ne primjenjuju se na državljane trećih zemalja samo na temelju toga što su osobe koje uživaju privremenu zaštitu u skladu s Direktivom Vijeća 2001/55/EZ u nekoj državi članici.

² Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalificiranih radnika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ, SL L 382, 28.10.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

³ Direktiva 2011/2024/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na

Direktive o studentima i istraživačima⁴. Preduvjet je da se korist od statusa privremene zaštite ne može ostvarivati istodobno s koristi od odobrenja na temelju tih direktiva.

Države članice trebale bi osobama koje uživaju privremenu zaštitu što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, objasniti razliku između prava koja se dodjeljuju na temelju tih direktiva i prava koja imaju na temelju privremene zaštite. Trebale bi ih što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, obavijestiti o tome da ne mogu istodobno ostvarivati korist od privremene zaštite i od odobrenja na temelju tih direktiva.

Mjere za pripremanje uvjeta za uspješnu i održivu reintegraciju u Ukrajinu

Kako bi se države članice pripremile za postupno ukidanje privremene zaštite, mora se osigurati da se osobe kojima ta zaštita prestane mogu na uredan i dostojanstven način vratiti i ponovno integrirati u Ukrajinu, pružati potpora onima koji su voljni i sposobni vratiti se u Ukrajinu i pritom voditi računa o individualnim okolnostima. Neki se namjeravaju uskoro vratiti svojim domovima, ali drugima bi moglo trebati više vremena s obzirom na njihovu specifičnu situaciju.

Nadalje, Ukrajini će, čak i ako se postigne mir, trebati vremena da ponovno izgradi svoje kapacitete i ponovno primi svoje bivše stanovnike raseljene zbog rata. Ukrajina treba svoj ljudski kapital i Ukrajincima koji se trenutačno nalaze u EU-u nastoji osigurati uvjete za povratak. Zato je važno uzeti u obzir kapacitet Ukrajine za održivu reintegraciju osoba raseljenih zbog rata. Kako bi se Ukrajini pomoglo u tome, privremena zaštita treba se ukidati postupno, vodeći računa posebno o ukrajinskim kapacitetima za postupanje s ranjivim osobama i njihovim posebnim potrebama. Direktiva o privremenoj zaštiti sadržava nekoliko odredbi o mogućnostima u takvim situacijama.

U skladu s njezinim člankom 21. stavkom 1. države članice dužne su poduzimati mjere potrebne za omogućavanje dobrovoljnog povratka osoba koje uživaju privremenu zaštitu ili osoba čija je privremena zaštita prestala, uz puno poštovanje ljudskog dostojanstva. U tom bi kontekstu države članice trebale tim osobama dopustiti da o svojem trošku posjete Ukrajinu kako bi **izvidjele situaciju**. Takvi posjeti radi upoznavanja sa situacijom mogu osobama koje uživaju privremenu zaštitu, a razmišljaju o povratku dati ohrabrenje i informacije potrebne da se na to odluče i trajno vrte u Ukrajinu. Na posjetima radi upoznavanja sa situacijom mogu posjetiti svoju obitelj, provjeriti u kakvom im je stanju imovina te procijeniti razmjere ratnog uništenja u njihovoj zajednici i opće uvjete u zemlji.

Kako bi prelazak s privremene zaštite protekao što urednije, države članice trebale bi strukturno promovirati opciju takvih posjeta. Ako ih dopuštaju, države članice trebaju utvrditi parametre i uvjete za takve posjete, uz koordinaciju i transparentnu komunikaciju s drugim državama članicama. U svrhu te koordinacije i komunikacije trebale bi uspostaviti kontaktne točke. Važno je uzeti u obzir i da si neke osobe koje uživaju privremenu zaštitu ne mogu same

državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (SL L, 2024/1233, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

⁴ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova *au pair* (preinaka) (SL L 132, 21.5.2016., str. 21., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

organizirati ni priuštiti posjete radi upoznavanja sa situacijom pa u tom slučaju dotična država članica može odlučiti organizirati i financirati takve posjete.

U okviru mjera za dobrovoljni povratak osoba koje su uživale privremenu zaštitu države članice trebale bi uvesti **programe dobrovoljnog povratka**. Te programe ne treba smatrati programima na temelju Direktive o vraćanju jer dotične osobe do isteka privremene zaštite u državi članici domaćinu borave zakonito, pa im nije potrebno izdavati odluke o vraćanju. Umjesto toga, ti bi programi osobama koje su bile pod privremenom zaštitom u nekoj državi članici omogućivali da se u Ukrajinu vrate na održiv, postupan i uredan način koji bi odgovarao njihovim potrebama, kao i potrebama i kapacitetima Ukrajine.

Vodeći računa o složenosti situacije i potrebama osoba koje su ostale u Ukrajini, uključujući interno raseljene osobe, programi dobrovoljnog povratka trebali bi se osmisliti tako da potiču socijalnu koheziju u Ukrajini i time doprinose lokalnim zajednicama, a ne kao individualizirani paketi povlastica. Zato bi se ti programi dobrovoljnog povratka svakako trebali osmisliti i provoditi u bliskoj koordinaciji s ukrajinskim tijelima.

Za očuvanje ljudskog kapitala i stvaranje uvjeta za povratak bit će vrlo važan Okvir za ulaganja u Ukrajinu⁵. Kao prioritetni sektori u tom su okviru navedeni obrazovanje, stanovanje, zdravstvena zaštita, gospodarstvo skrbi i socijalna zaštita. U tijeku su projekti za obnovu komunalne infrastrukture i financiranje poduzeća pogođenih ratom. U ožujku 2025. odobreni su novi programi ulaganja za potporu stambenim potrebama, a u budućim pozivima razmatrat će se i prijedlozi projekata za pristup financiranju i zapošljavanje za ranjive skupine, uključujući povratnike. Ti programi dobrovoljnog povratka trebali bi biti sveobuhvatni i o njima treba jasno komunicirati s dionicima i javnosti. Države članice trebale bi utvrditi uvjete prihvatljivosti za njihove korisnike. Kako bi se ograničili rizici od zlouporabe, od osoba koje se odluče uključiti u program dobrovoljnog povratka trebalo bi zahtijevati da se za njega registriraju.

Programi dobrovoljnog povratka koje uvedu države članice trebali bi imati ograničeno i fiksno trajanje nakon prestanka privremene zaštite. U određivanju početnog trajanja tih programa bilo bi se važno koordinirati s drugim državama članicama i ukrajinskim tijelima. Kad bi trajali do godinu dana, to bi olakšalo koordinaciju s ukrajinskim tijelima i njihovo odgovaranje na potrebe sudionika tih programa dok se u Ukrajini ponovno integriraju u zajednicu, kao što je traženje smještaja, stanovanja ili zaposlenja ili pristup osnovnim uslugama i infrastrukturi, uključujući zdravstvenu skrb.

Budući da bi se okolnosti od danas do prestanka privremene zaštite mogle promijeniti, države članice trebale bi se međusobno i s ukrajinskim tijelima koordinirati i u određivanju maksimalnog trajanja programa dobrovoljnog povratka, kao i u promjeni ili produljenju roka za dobrovoljni odlazak ako predviđeno početno trajanje nije dovoljno za osiguravanje postupne i održive reintegracije u Ukrajinu.

Nadalje, u skladu s člankom 21. stavkom 3. Direktive obveze država članica mogu se *na pojedinačnoj osnovi proširiti* na osobe koje istodobno ostvaruju korist i od privremene zaštite

⁵ Okvir za ulaganja u Ukrajinu dio je Instrumenta za Ukrajinu, vrijednog od 50 milijardi EUR, a cilj mu je privući javna i privatna ulaganja za oporavak i obnovu Ukrajine. Na raspolaganju su mu financijski instrumenti ukupne vrijednosti 9,3 milijarde EUR, s kreditnim jamstvima u iznosu od 7,8 milijardi EUR i mješovitim financiranjem u iznosu od 1,5 milijardi EUR. Cilj mu je mobilizirati 40 milijardi EUR ulaganja za oporavak, obnovu i modernizaciju.

i od programa dobrovoljnog povratka. Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje u slučaju takvih pojedinačnih proširenja, države članice trebale bi automatski proširiti sva prava povezana s privremenom zaštitom na osobe registrirane za program dobrovoljnog povratka, u skladu s člankom 21. stavkom 3., do datuma njihova povratka u Ukrajinu ili do isteka roka za dobrovoljni odlazak u okviru takvog programa. Osim toga, kako bi se osigurao kontinuitet i izbjegle situacije u kojima bi se osobe koje više ne uživaju privremenu zaštitu zatekle u EU-u nezakonito nakon što im ta zaštita prestane, države članice trebale bi osigurati da osobe koje su uživale privremenu zaštitu mogu zakonito boraviti na njihovom državnom području u razdoblju od prestanka privremene zaštite do roka u kojem se te osobe mogu registrirati za program dobrovoljnog povratka.

Direktiva sadržava i odredbe za situacije u kojima se osobe možda ne mogu vratiti zbog specifičnih okolnosti, posebno zbog svojeg zdravstvenog stanja. U skladu s člankom 23. stavkom 1. Direktive države članice dužne su poduzeti potrebne mjere u vezi s uvjetima za boravak osoba koje uživaju privremenu zaštitu, a za koje se, s obzirom na njihovo zdravstveno stanje, ne može razumno očekivati da otputuju; npr. ako bi prekid liječenja vrlo nepovoljno utjecao na njihovo zdravlje. Osobama kojima zdravstveni ili drugi osobni uvjeti onemogućuju putovanje ta bi mjera dala mogućnost da nastave zakonito boraviti u državi članici u kojoj uživaju privremenu zaštitu.

Zbog posljedica rata moguće je da Ukrajina nakon prestanka privremene zaštite ne bi mogla odgovarati na potrebe osoba koje su zbog zdravstvenih ili drugih razloga u ranjivom položaju. S obzirom na članak 23. stavak 1. Direktive, države članice trebalo bi poticati da nastavak zakonitog boravka omoguće i ranjivim osobama koje ne prelaze na novi pravni status niti mogu iskoristiti mogućnosti iz članaka 21. i 23. Direktive, a osobna im situacija možda ne dopušta povratak (npr. ako Ukrajina ne može odmah nakon prestanka privremene zaštite odgovoriti na njihove potrebe povezane s vrstom njihove ranjivosti). To bi i dotičnim osobama i Ukrajini omogućilo održiv, postupan i uredan proces prelaska.

U skladu s člankom 23. stavkom 2. Direktive o privremenoj zaštiti države članice mogu obiteljima s maloljetnom djecom koja ondje pohađaju školu omogućiti da ostvare korist od uvjeta za boravak koji toj djeci dopuštaju da završe tekuće obrazovno razdoblje. Trebalo bi poticati primjenu te odredbe.

Mjere za pružanje informacija raseljenim osobama

Za provedbu mnogih od prethodno navedenih mjera preduvjet je da su raseljene osobe dovoljno dobro informirane kako bi mogle donositi odluke utemeljene na činjenicama. Bitno je da države članice uspostave za to namijenjene strukture i procedure, uključujući informativne kampanje, i da što bolje iskoriste postojeće alate i kanale kako bi se izbjeglo udvostručavanje posla.

Osim toga, neke države članice pokazale su interes za prijedlog⁶ ukrajinskog ministra nacionalnog jedinstva da se u EU-u osnuju centri za održavanje veze s Ukrajinčima koji žive u inozemstvu i trenutačno na svojem državnom području osnivaju tzv. centre za jedinstvo.

Ti centri za jedinstvo služiti će kao višenamjenski informacijski centri za integraciju raseljenih osoba u društva zemalja domaćina i za povratak u Ukrajinu. U tom bi kontekstu ti centri mogli služiti i kao izvori informacija o prelasku na nacionalne statuse, posjetima Ukrajini radi

⁶ Uredba Kabineta ministara Ukrajine br. 2113 iz siječnja 2025.

upoznavanja sa situacijom i programima dobrovoljnog povratka kako bi se osiguralo da su raseljene osobe svjesne svih činjenica kad donose odluke, u skladu s člankom 21. stavkom 1. Direktive Vijeća 2001/55/EZ.

Države članice mogu se za potporu osnivanju centara za jedinstvo poslužiti sredstvima iz programa Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI), uključujući dodatna sredstva dodijeljena na temelju revizije višegodišnjeg financijskog okvira i preispitivanja nacionalnih programa na sredini programskog razdoblja. Potporu mogu primati i od međunarodnih organizacija i trećih zemalja te ih se potiče da u pripremi svojih planova za osnivanje centara za jedinstvo iskoriste znanje, kapacitete i kontakte koje dobiju od tih organizacija.

Mjere za osiguravanje koordinacije, praćenja i razmjene informacija među državama članicama i s ukrajinskim tijelima

Izrazito je važno da države članice koordiniraju provedbu predloženih mjera i među sobom i s Ukrajinom. U tom bi kontekstu trebale koristiti postojeće strukture za koordinaciju, razmjenu informacija i praćenje stanja na terenu, što uključuje Platformu za solidarnost, na koju će ukrajinska tijela biti pozvana prema potrebi.

Službene europske statističke podatke o privremenoj zaštiti priprema Eurostat, a kako bi imale pravodobnu sliku stanja u operativne svrhe, države članice moraju redovito ažurirati svoje podatke na platformi za podnošenje zahtjeva za privremenu zaštitu, uključujući broj neaktivnih zahtjeva. Prelazak s privremene zaštite znatno će promijeniti status raseljenih osoba pa je nužno imati točan i aktualan pregled situacije. Države članice zato bi trebale redovito učitavati točne i ažurirane podatke na platformu za podnošenje zahtjeva za privremenu zaštitu, što uključuje podatak o broju neaktivnih zahtjeva.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Ovim se prijedlogom nastoje postaviti temelji za koordiniran prelazak s privremene zaštite i državama članicama omogućiti da unaprijed pripreme sljedeće korake, kao i da razjasne pravni status osoba koje su pobjegle od rata u Ukrajini.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Ovaj prijedlog pomaže državama članicama da odgovore na potrebe osoba koje su pobjegle od rata u Ukrajini, a i da pomognu Ukrajini s reintegracijom povratnika.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna osnova je Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 78. stavak 1., članak 79. stavak 1. i članak 292. prva i druga rečenica, prema kojima Vijeće može donositi preporuke. U skladu s tom odredbom Vijeće odlučuje na prijedlog Komisije u svim slučajevima u kojima je Ugovorima predviđeno da Vijeće donosi akte na prijedlog Komisije.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Na temelju glave V. UFEU-a o području slobode, sigurnosti i pravde Europskoj uniji dodjeljuju se određene ovlasti povezane s tim pitanjima. Te se ovlasti moraju izvršavati u skladu s člankom 5. Ugovora o Europskoj uniji, odnosno ako i u mjeri u kojoj ciljeve predloženog djelovanja države članice ne mogu dostatno ostvariti same, nego se zbog opsega ili učinaka predloženog djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Europske unije.

Stanje u Ukrajini koje je uzrokovao agresivni rat Rusije i dalje utječe na EU u cjelini. Odgovor Europske unije bio je ujedinjen i bez presedana. Iz toga je očito da su i dalje potrebna rješenja i potpora EU-a te intenzivna koordinacija na razini EU-a jer postoji stalna potreba da sve države članice djelotvorno zajednički reagiraju na aktualnu situaciju i svugdje u Uniji primjenjuju iste standarde i usklađeni skup prava za 4,3 milijuna Ukrajinaca koji se u njoj trenutačno nalaze.

Jasno je da mjere koje države članice poduzimaju same nisu dovoljne s obzirom na potrebu za zajedničkim pristupom EU-a u prelasku s privremene zaštite jer bi takve individualne mjere imale posljedice po druge države članice, npr. u obliku potencijalnih sekundarnih kretanja. Potreban je zajednički pristup kakav ne mogu dostatno ostvariti pojedinačne države članice i za koji države članice trebaju zajednički preuzeti odgovornost. Zbog opsega i učinaka ove predložene preporuke Vijeća on se na bolji način može ostvariti i koordinirati na razini Unije, što navode i same države članice. Unija stoga mora djelovati i može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji.

- **Proporcionalnost**

U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je utvrđeno u članku 5. stavku 4. Ugovora o Europskoj uniji, u predloženoj preporuci Vijeća predviđa se koordiniran prelazak s privremene zaštite koji je u interesu dotičnih raseljenih osoba i kojim se izbjegavaju potencijalne negativne posljedice oprečnih ili neusklađenih pristupa pojedinačnih država članica. Prijedlog ne prelazi ono što je potrebno i proporcionalno za ostvarivanje planiranih ciljeva.

- **Odabir instrumenta**

Kao instrument je odabran Komisijin prijedlog preporuke Vijeća, koji bi omogućio koordinirani pristup na razini EU-a u kojem države članice zajednički preuzimaju odgovornost za mjere, kao i potrebnu potporu institucija EU-a.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- ***Ex post* evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Kako bi prikupila informacije utemeljene na dokazima, Komisija se redovito savještovala s tijelima država članica, i relevantnim agencijama EU-a, ukrajinskim tijelima i međunarodnim organizacijama te je održavala komunikaciju s nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva.

Komisija se u suradnji s rotirajućim predsjedništvima Vijeća Europske unije savještovala s državama članicama o budućnosti privremene zaštite u različitim forumima i u nekoliko navrata, među ostalim u okviru Strateškog odbora Vijeća za imigraciju, granice i azil (SCIFA), Radne skupine za azil i Radne skupine za integraciju, migracije i protjerivanje u travnju 2024. Države članice tad su istaknule da uz dodatno produljenje privremene zaštite do ožujka 2027. prelazak s privremene zaštite iziskuje koordiniran pristup na razini EU-a kako bi se zajamčilo dovoljno vremena da se to provede postupno i raseljenim osobama u EU-u razjasni njihov status.

Na sastanku SCIFA-e 10. travnja 2025. države članice podržale su namjeru da se prelazak s privremene zaštite predvidi u formatu preporuke Vijeća koja bi obuhvaćala barem prelazak na druge pravne statute i mjere za postupni povratak u Ukrajinu kako bi se zajamčilo da države članice za to preuzmu zajedničku odgovornost. Komisija se usporedno redovito savjetovala s državama članicama koje su primile najveći broj raseljenih osoba iz Ukrajine.

Na Platformi za solidarnost održane su dodatne rasprave, na kojima su države članice ponovile da je za prelazak s privremene zaštite potreban koordiniran pristup koji je fleksibilan i koji će se primjenjivati na europskoj razini. Komisija je održavala redovite kontakte i s ukrajinskim tijelima kako bi bolje razumjela njihove potrebe. Osim toga, u skladu s člankom 3. Direktive o privremenoj zaštiti posebno se savjetovala s UNHCR-om, koji procjenjuje situaciju i pruža relevantne informacije, i koji također ističe da je potreban zajednički odgovor na razini EU-a koji bi raseljenim osobama zajamčio odgovarajuća prava, rješenja i pravnu jasnoću.

U ožujku 2025. objavljeno je zajedničko izvješće 109 humanitarnih organizacija i organizacija civilnog društva⁷ o položaju osoba raseljenih iz Ukrajine, u kojem je, među ostalim, Komisija pozvana da predloži daljnje produljenje privremene zaštite do ožujka 2027. i osobama raseljenima iz Ukrajine razjasni kako će im se u budućnosti promijeniti boravišni status.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Nije primjenjivo.

- **Procjena učinka**

Nije primjenjivo.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Nije primjenjivo.

- **Temeljna prava**

Ovaj Prijedlog u skladu je s temeljnim pravima i načelima iz članaka 1., 7., 18., 19., 24., 25. i 26. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao i obvezama koje proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući Ženevsku konvenciju od 28. srpnja 1951. o statusu izbjeglica, kako je izmijenjena Njujorškim protokolom od 31. siječnja 1967.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Od početka agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine potrebe za financiranjem u vezi s primjenom Direktive o privremenoj zaštiti uvrštene su u proračun postojećih instrumenata EU-a za financiranje u razdobljima 2014. – 2020. i 2021. – 2027., posebno u relevantne instrumente za unutarnje poslove i kohezijsku politiku⁸

Osim toga, iz tematskog instrumenta FAMI i tematskog instrumenta Fonda za integrirano upravljanje granicama (BMVI) stavljeno je na raspolaganje 400 milijuna EUR za hitnu pomoć

⁷ *Three years since the activation of the Temporary Protection Directive: from emergency to longer-term solutions.*

⁸ Djelovanje kohezijske politike za izbjeglice u Europi, takozvani paket „CARE” (CARE, CARE-plus i Fast-CARE).

državama članicama koje su pod najvećim pritiskom zbog masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine⁹.

Komisija je u proljeće 2025. najavila da će se za financijsku potporu državama članicama u provedbi pakta o migracijama i azilu i primanju korisnika privremene zaštite iz Ukrajine do kraja 2027. na raspolaganje staviti 3 milijarde EUR. Države članice mogu za potrebe povezane s pružanjem privremene zaštite iskoristiti i dodijeljena sredstva za koja su ispunile uvjete u reviziji FAMI-ja na sredini programskog razdoblja.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Nije primjenjivo.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

⁹ Hitnu pomoć dobilo je deset država članica (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK i CY).

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA**o koordiniranom pristupu prelasku raseljenih osoba iz Ukrajine s privremene zaštite**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 78. stavak 1., članak 79. stavak 1. i članak 292.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Privremena zaštita koja se pruža osobama raseljenima iz Ukrajine koje se zbog ruske vojne agresije ne mogu vratiti u svoju zemlju ili regiju podrijetla, kako je uvedena Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2022/382 i produljena provedbenim odlukama Vijeća (EU) 2023/2409¹⁰, (EU) 2024/1836¹¹ i (EU) 2025/...¹² na snazi je do 4. ožujka 2027. Iako je i dalje dokaz jedinstva i solidarnosti Unije s ukrajinskim narodom, privremena zaštita po svojoj prirodi nije trajna. Stoga je potrebno pripremiti uvjete za postupan, održiv i koordiniran prelazak s tog statusa kad uvjeti u Ukrajini postanu pogodni za ukidanje privremene zaštite, uzimajući pritom u obzir potrebe Ukrajine kad je riječ o kapacitetima i obnovi.
- (2) U kontekstu rasprava o budućnosti privremene zaštite države članice pozvale su na takav koordinirani pristup na razini Unije. Oslanjajući se na iskustva država članica od aktivacije Direktive Vijeća 2001/55/EZ, ključno je tijekom cijelog tog procesa zajamčiti zajednički osjećaj i preuzimanje odgovornosti među svim državama članicama, na razini Unije.
- (3) Jedan od ciljeva aktivacije Direktive 2001/55/EZ bio je u interesu osoba koje traže zaštitu spriječiti da se sustavi azila u državama članicama toliko preoptereće da ne mogu obrađivati velik broj zahtjeva za međunarodnu zaštitu na način koji ne bi ugrozio njihovo učinkovito funkcioniranje. To je pitanje jednako bitno i u pripremi uvjeta za prelazak s privremene zaštite. Nadalje, Ukrajini će, čak i ako se postigne mir, trebati vremena da ponovno izgradi svoje kapacitete kako bi ponovno primila sve osobe raseljene zbog rata. Kako bi se Ukrajini pružila potpora u radu na reintegraciji raseljenih osoba, važno je da se tim procesom upravlja fleksibilno, postupno i uzimajući u obzir pojedinačne situacije dotičnih osoba. Taj bi prelazak stoga trebao

¹⁰ Provedbena odluka Vijeća (EU) 2023/2409 od 19. listopada 2023. o produljenju privremene zaštite kako je uvedena Provedbenom odlukom (EU) 2022/382 (SL L, 2023/2409, 24.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

¹¹ Provedbena odluka Vijeća (EU) 2024/1836 od 25. lipnja 2024. o produljenju privremene zaštite kako je uvedena Provedbenom odlukom (EU) 2022/382 (SL L, 2024/1836, 3.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

¹² Provedbena odluka Vijeća (EU) 2025/... od ... o produljenju privremene zaštite kako je uvedena Provedbenom odlukom (EU) 2022/382 (SL L, ..., ELI: ...).

odgovarati potrebama osoba koje trenutačno uživaju privremenu zaštitu, kao i potrebama Ukrajine, a pritom očuvati integritet sustava azila država članica.

- (4) Mnoge raseljene osobe pod privremenom zaštitom već se nekoliko godina nalaze u Uniji, integrirale su se u društva zemalja domaćina i naučile jezik zemlje primateljice, pronašle zaposlenje ili se uključile u sustav obrazovanja. Zato bi bilo primjereno ponuditi im mogućnost da već sad prijeđu na nacionalne pravne statute koji će bolje odgovarati njihovoj stvarnoj situaciji u Uniji ako ispunjavaju uvjete za to. Na primjer, mogle bi im se izdati boravišne dozvole za zaposlenje, obrazovanje, istraživanja ili iz obiteljskih razloga. Države članice stoga bi trebale promicati i olakšati taj prelazak, među ostalim tako da dotičnim osobama daju jasne informacije i upoznaju ih s prednostima i pravima koja proizlaze iz tih boravišnih dozvola u usporedbi s privremenom ili međunarodnom zaštitom.
- (5) Kako bi osobama koje uživaju privremenu zaštitu pružile potporu u prelasku na druge pravne statute i ponudile druge opcije u ovim iznimnim okolnostima, države članice trebale bi tim osobama, posebno ako ne mogu prijeći na neki nacionalni status, a ispunjavaju uvjete za neki drugi status na temelju prava EU-a, omogućiti da podnose zahtjeve za odobrenje na temelju direktiva (EU) 2016/801¹³, (EU) 2021/1883¹⁴ i (EU) 2024/1233¹⁵ Europskog parlamenta i Vijeća. Preduvjet je da ne mogu istovremeno imati i status privremene zaštite i odobrenje na temelju neke od tih direktiva. Zato bi države članice trebale osobama koje uživaju privremenu zaštitu što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, objasniti razliku između prava koja se dodjeljuju na temelju tih direktiva i prava koja imaju na temelju privremene zaštite. Trebale bi ih što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, obavijestiti o tome da ne mogu istodobno ostvarivati korist od privremene zaštite i od odobrenja na temelju tih direktiva.
- (6) Kako bi se države članice pripremile za postupno ukidanje privremene zaštite, bitno je omogućiti uredan i dostojanstven povratak i reintegraciju u Ukrajinu osoba kojima ta zaštita prestane, voditi računa o individualnim okolnostima i pružiti potporu onima koji su voljni i sposobni vratiti se u Ukrajinu. Neki se već namjeravaju uskoro vratiti svojim domovima, ali drugima će možda trebati više vremena s obzirom na njihovu specifičnu situaciju. Zato je važno uzeti u obzir i kapacitet Ukrajine za održivu reintegraciju osoba raseljenih zbog rata. Stoga bi države članice trebale, imajući sve to na umu, donijeti mjere za pripremu uvjeta za uspješnu i održivu reintegraciju u Ukrajinu i za to u potpunosti iskoristiti i proširiti alate iz članaka 21. i 23. Direktive Vijeća 2001/55/EZ, koji su im već na raspolaganju.

¹³ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova *au pair* (preinaka) (SL L 132, 21.5.2016., str. 21., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

¹⁴ Direktiva (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalificiranih radnika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ, SL L 382, 28.10.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

¹⁵ Direktiva 2011/2024/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (SL L, 2024/1233, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

- (7) Osobe koje razmišljaju o povratku u Ukrajinu trebale bi moći donositi utemeljene odluke, što bi pridonijelo održivosti njihova povratka. Kako bi prelazak s privremene zaštite protekao što urednije, države članice trebale bi strukturno promovirati opciju posjeta radi upoznavanja sa situacijom o vlastitom trošku, kako je predviđena u članku 21. stavku 1. Direktive 2001/55/EZ. Takvi posjeti radi upoznavanja sa situacijom mogu osobama koje uživaju privremenu zaštitu dati ohrabrenje i priliku da posjete svoju obitelj, provjere u kakvom im je stanju imovina i procijene razmjere ratnog uništenja u svojoj zajednici, kao i općenite uvjete u Ukrajini. Kako bi ti posjeti bili što uspješniji i kako bi se spriječile zloporabe, države članice trebale bi utvrditi parametre i uvjete za takve posjete. Svi takvi uvjeti trebali bi se utvrditi na transparentan način, u koordinaciji i komunikaciji s drugim državama članicama. U svrhu te komunikacije države članice trebale bi uspostaviti kontaktne točke. Važno je uzeti u obzir da neke osobe možda neće moći same realizirati posjete radi upoznavanja sa situacijom. Države članice u tim slučajevima mogu odlučiti organizirati i podupirati takve posjete.
- (8) Države članice dužne su poduzeti mjere potrebne za omogućivanje dobrovoljnog povratka osoba čija je privremena zaštita prestala. U tu bi svrhu države članice trebale uvesti programe dobrovoljnog povratka. Kako bi se zajamčio njihov uspjeh i izbjegli rizici od zloporabe, ti programi trebali bi se osmisлити pažljivo, trebali bi biti sveobuhvatni i o njima bi trebalo jasno komunicirati, uzimajući u obzir potrebe i kapacitete Ukrajine, kao i potrebe raseljenih osoba unutar Unije i situaciju onih koji su ostali u Ukrajini, da bi se očuvala socijalna kohezija. Zbog toga bi u svakom takvom programu prednost pred pojedinačnim paketima pomoći trebalo dati potpori za reintegraciju u zajednicu, za koju će Ukrajini biti dostupna financijska sredstva Unije. Trebalo bi jasno utvrditi uvjete prihvatljivosti za takve programe, a osobe koje u njima namjeravaju sudjelovati trebalo bi obvezati da se registriraju za program. Države članice imale bi u okviru tih programa mogućnost pružanja pomoći za organizaciju odlazaka, na primjer ako se velik broj raseljenih osoba vraća na isto područje u Ukrajini.
- (9) Takvi programi dobrovoljnog povratka trebali biti ograničenog i fiksnog trajanja, ali bi trebali i ostaviti dovoljno vremena za odgovarajuću koordinaciju s ukrajinskim tijelima kako bi se olakšala postupna i adekvatna integracija povratnika u njihove zajednice, uključujući pristup osnovnim uslugama i infrastrukturi, kao što su smještaj, stanovanje ili zdravstvena skrb. Iz tog razloga i kako bi se osiguralo da se početno trajanje programa dobrovoljnog povratka koordinira sa svim državama članicama i ukrajinskim tijelima, u programima dobrovoljnog povratka trebalo bi zadati rok za odlazak koji bi omogućio ostvarivanje tih ciljeva, odnosno za odlazak predvidjeti do godinu dana. Dotičnim osobama trebalo bi omogućiti da u tom razdoblju nastave zakonito boraviti u državama članicama. Budući da bi se okolnosti od danas do prestanka privremene zaštite mogle promijeniti, ako predviđeno vrijeme ne bude dovoljno za osiguravanje postupne i održive reintegracije u Ukrajinu, države članice trebale bi se međusobno i s ukrajinskim tijelima koordinirati kako bi promijenile ili produljile rok za dobrovoljni odlazak u okviru programa dobrovoljnog povratka.
- (10) Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje povezano s mogućim pojedinačnim izdavanjem boravišnih dozvola osobama koje su registrirane za program dobrovoljnog povratka, države članice trebale bi primijeniti mogućnost iz članka 21. stavka 3. Direktive 2001/55/EZ i osobama koje su uživale privremenu zaštitu, a sad ostvaruju korist od programa dobrovoljnog povratka omogućiti da prava povezana s privremenom zaštitom iz Poglavlja III. Direktive 2001/55/EZ uživaju i nakon

prestanka privremene zaštite do povratka u Ukrajinu ili do isteka roka za dobrovoljni odlazak u okviru programa dobrovoljnog povratka. Osim toga, kako bi se osigurao kontinuitet i izbjeglo da se te osobe zateknu u EU-u nezakonito nakon što im privremena zaštita istekne, države članice trebale bi osigurati da osobe koje su uživale privremenu zaštitu mogu nastaviti zakonito boraviti na njihovu državnom području od prestanka privremene zaštite do isteka roka u kojem se te osobe mogu registrirati za program dobrovoljnog povratka.

- (11) Postoji mogućnost da nakon prestanka privremene zaštite Ukrajina ne bi mogla odgovarati na potrebe osoba koje su zbog zdravstvenih ili drugih razloga u ranjivom položaju. Da bi se ljudi mogli trajno vraćati svojim domovima, a istovremeno vodilo računa o ukrajinskim kapacitetima za odgovaranje na potrebe posebnih skupina, države članice trebale bi primjenjivati članak 23. stavak 1. Direktive 2001/55/EZ i na osobe koje su u ranjivom položaju zbog razloga osim zdravstvenih, kao i poduzeti potrebne mjere kako bi te osobe mogle u njima nastaviti zakonito boraviti. Države članice trebale bi prema potrebi osigurati da se u uvjetima za boravak uzimaju u obzir posebne potrebe dotičnih osoba.
- (12) Države članice trebale bi iskoristiti mogućnosti predviđene člankom 23. stavkom 2. Direktive 2001/55/EZ kako bi osobama omogućile da nastave boraviti na njihovu državnom području i nakon prestanka privremene zaštite, a posebno obiteljima s maloljetnom djecom koja u dotičnoj državi članici pohađaju školu.
- (13) Kako bi se zajamčilo pružanje adekvatnih informacija i pomoglo osobama koje uživaju privremenu zaštitu da svjesni svih činjenica donose utemeljene odluke, važno je što bolje iskoristiti postojeće alate i kanale i izbjeći udvostručavanje posla. Stoga, ako se u državama članicama osnivaju centri za jedinstvo, oni bi se trebali koristiti za pružanje informacija o prelasku na druge pravne statute, posjetima radi upoznavanja sa situacijom i programima dobrovoljnog povratka. Za potporu centrima za jedinstvo države članice mogu se poslužiti sredstvima iz Fonda za azil, migracije i integraciju, osnovanog Uredbom (EU) 2021/1147 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶, uključujući dodatna sredstva dodijeljena na temelju revizije višegodišnjeg financijskog okvira i preispitivanja nacionalnih programa u okviru tog fonda na sredini programskog razdoblja. Potpora u tu svrhu može se primati i od međunarodnih organizacija i trećih zemalja. Kako bi se taj rad pojednostavnio i fokusirao, države članice trebale bi u pripremi svojih planova za osnivanje centara za jedinstvo iskoristiti znanje, kapacitete i kontakte koje dobiju od tih međunarodnih organizacija.
- (14) Radi koordinacije među državama članicama i s ukrajinskim tijelima u provedbi ove Preporuke, države članice trebale bi se koordinirati, razmjenjivati informacije i pratiti stanje na terenu u okviru raznih relevantnih foruma, što uključuje Platformu za solidarnost, na koju će ukrajinska tijela biti pozvana prema potrebi.
- (15) Budući da će prelazak s privremene zaštite znatno promijeniti status raseljenih osoba, nužno je imati točan pregled razvoja situacije. Države članice stoga bi trebale redovito i pravodobno ažurirati svoje podatke o privremenoj zaštiti na platformi za podnošenje zahtjeva za privremenu zaštitu, uključujući podatak o broju neaktivnih zahtjeva.
- (16) [U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj

¹⁶ Uredba (EU) 2021/1147 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Fonda za azil, migracije i integraciju (SL L 251, 15.7.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Irska je [pismom od...] obavijestila da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Preporuke.]

ILI

[U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, i ne dovodeći u pitanje članak 4. navedenog protokola, Irska ne sudjeluje u donošenju [ovog akta] te [ovaj akt] za nju nije obvezujući niti se na nju primjenjuje.]

- (17) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Preporuke te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje,

PREPORUČUJE:

Mjere za promicanje prelaska na druge pravne statute i prije prestanka privremene zaštite

1. Države članice trebale bi promicati i olakšavati pristup nacionalnim pravnim statusima za osobe koje uživaju privremenu zaštitu, a koje su u njima zaposlene, samozaposlene, pohađaju stručno usavršavanje ili obrazovanje ili se bave istraživanjima ili koje bi uz uvjete za nacionalni pravni status zbog obiteljskih ili drugih razloga ispunjavale i ostale uvjete utvrđene u nacionalnom pravu.
2. Države članice trebale bi takvim osobama koje uživaju privremenu zaštitu, posebno ako ne mogu prijeći na neki nacionalni status, a ispunjavale bi uvjete za neki drugi status na temelju prava EU-a, omogućiti da podnose zahtjeve za odobrenje na temelju direktiva (EU) 2016/801, (EU) 2021/1883 i (EU) 2024/1233 Europskog parlamenta i Vijeća, pod uvjetom da ne ostvaruju istovremeno korist od statusa međunarodne zaštite i od odobrenja na temelju neke od tih direktiva. Države članice trebale bi osobe koje uživaju privremenu zaštitu što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, upoznati s razlikama između prava koja se dodjeljuju na temelju tih direktiva i prava koja imaju na temelju privremene zaštite. Trebale bi ih što prije, a najkasnije kad podnose zahtjev za odobrenje, obavijestiti o tome da ne mogu istodobno ostvarivati korist od privremene zaštite i od odobrenja na temelju tih direktiva.

Mjere za pripremanje uvjeta za uspješnu i održivu reintegraciju u Ukrajinu

3. Države članice trebale bi dopuštati posjete Ukrajini radi upoznavanja sa situacijom o vlastitom trošku, u skladu s člankom 21. stavkom 1. Direktive 2001/55/EZ. U tom bi kontekstu države članice trebale:
 - (a) utvrditi parametre ili uvjete za posjete radi upoznavanja sa situacijom i u tome se koordinirati s drugim državama članicama;
 - (b) osobe koje žele poći na takav posjet obavijestiti o primjenjivim parametrima ili uvjetima; u tu bi svrhu trebalo uspostaviti kontaktne točke;
 - (c) razmotriti, u slučajevima u kojima si dotične osobe ne budu mogle same organizirati i financirati posjet radi upoznavanja sa situacijom, da organiziraju ili podupiru te posjete.
4. Države članice trebale bi uvesti programe dobrovoljnog povratka u skladu s člankom 21. stavkom 1. Direktive Vijeća 2001/55/EZ koji će se provoditi nakon prestanka privremene zaštite. U tom bi kontekstu države članice trebale:

- (a) osigurati koordinaciju s ukrajinskim tijelima radi lakše reintegracije u zajednicu u Ukrajini, npr. radi traženja smještaja ili stanovanja ili u svrhu pristupa osnovnim uslugama i infrastrukturi, uključujući zdravstvenu skrb;
 - (b) osigurati da se pri pružanju potpore u okviru programa dobrovoljnog povratka prednost pred pojedinačnim paketima daje potpori za reintegraciju u zajednicu u Ukrajini;
 - (c) utvrditi uvjete prihvatljivosti za ostvarivanje koristi od programa dobrovoljnog povratka;
 - (d) kao preduvjet za ostvarivanje koristi od programa dobrovoljnog povratka uvesti obvezu registracije za program;
 - (e) propisati konkretno razdoblje od najviše godinu dana nakon prestanka privremene zaštite za dobrovoljni odlazak u okviru programa. Koordinirati se međusobno i s ukrajinskim tijelima i u skladu s točkom 8. ako bi s obzirom na stanje na terenu bilo potrebno promijeniti ili produljiti rok za dobrovoljni odlazak u okviru programa jer predviđeno razdoblje nije dovoljno da se zajamči postupna i održiva reintegracija povratnika u Ukrajinu;
 - (f) iskoristiti mogućnost iz članka 21. stavka 3. Direktive 2001/55/EZ da se prava povezana s privremenom zaštitom utvrđena u poglavlju III. Direktive 2001/55 prošire na osobe koje su uživale privremenu zaštitu, a sad ostvaruju korist od programa dobrovoljnog povratka do datuma njihova povratka u Ukrajinu ili do isteka roka za dobrovoljni odlazak u okviru programa dobrovoljnog povratka. Osigurati nastavak zakonitog boravka od datuma prestanka privremene zaštite do isteka roka u kojem se osoba može registrirati za takav program;
 - (g) razmotriti mogućnost pružanja pomoći u organizaciji odlazaka, posebno ako je riječ o velikim skupinama raseljenih osoba koje se vraćaju na isto područje u Ukrajini.
5. Uz dužno poštovanje ljudskog dostojanstva, države članice trebale bi poduzeti potrebne mjere u vezi s uvjetima za boravak osoba koje ne ispunjavaju zahtjeve za pristup drugim statusima, a u ranjivom su položaju zbog razloga koji nisu obuhvaćeni člankom 23. stavkom 1. Direktive 2001/55/EZ sve dok Ukrajina ne bude mogla odgovarati na posebne potrebe takvih osoba. Ako je to relevantno, države članice trebale bi osigurati da se u uvjetima za boravak uzimaju u obzir posebne potrebe tih osoba.
6. Države članice trebale bi, u skladu s člankom 23. stavkom 2. Direktive 2001/55/EZ, omogućiti obiteljima čija su djeca maloljetna i pohađaju školu u nekoj od država članica da iskoriste uvjete boravka koji toj djeci omogućuju da završe tekuće obrazovno razdoblje ako datum prestanka privremene zaštite utvrđen u Odluci Vijeća donesenoj u skladu s člankom 6. Direktive Vijeća 2001/55/EZ nije usklađen s krajem školske godine.

Mjere za pružanje informacija raseljenim osobama

7. Države članice trebale bi osigurati da se raseljene osobe na odgovarajući način obavijesti o mogućnostima za prelazak na druge pravne statuse, uključujući prednosti i prava prelaska na te statuse, te o stanju u Ukrajini, uvjetima za posjete radi upoznavanja sa situacijom i potpori za povratak koja im je dostupna u Uniji i u Ukrajini. U tom bi kontekstu države članice trebale:

- (a) uspostaviti brze nacionalne komunikacijske sustave, kao što su kontaktne točke, i postupke, kao što su informativne kampanje;
- (b) za države članice koje namjeravaju u suradnji s ukrajinskim tijelima na svojem državnom području osnovati centar za jedinstvo, koristiti taj centar za pružanje relevantnih informacija raseljenim osobama. U pripremi nacionalnih planova za osnivanje centara za jedinstvo iskoristiti znanje, kapacitete i kontakte koje dobiju od međunarodnih organizacija;
- (c) za potporu centrima za jedinstvo razmotriti iskorištavanje programa Fonda za azil, migracije i integraciju, uključujući dodatna sredstva dodijeljena na temelju revizije višegodišnjeg financijskog okvira i preispitivanja nacionalnih programa na sredini programskog razdoblja.

Mjere za osiguravanje koordinacije, praćenja i razmjene informacija među državama članicama i s ukrajinskim tijelima

- 8. Države članice trebale bi se o razvoju stanja i provedbi ove Preporuke koordinirati i razmjenjivati informacije međusobno i s ukrajinskim tijelima, među ostalim u okviru Platforme za solidarnost, na koju će ukrajinska tijela biti pozvana prema potrebi.
- 9. Države članice trebale bi pratiti razvoj stanja te pravodobno i redovito ažurirati relevantne informacije o statusu raseljenih osoba u relevantnim bazama podataka, među ostalim na platformi za podnošenje zahtjeva za privremenu zaštitu, a posebno podatke o broju korisnika privremene zaštite ili odgovarajuće zaštite na temelju nacionalnog prava na njihovom državnom području, broju osoba koje su prešle na druge statute i više ne uživaju privremenu zaštitu ili odgovarajuću zaštitu na temelju nacionalnog prava i broju osoba čiji su zahtjevi neaktivni.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*